

III.

Проява на българщината въ Македония.

Извѣстни сж обстоятелствата, при които славѣнското население въ Македония свърза сждбинитѣ си съ своитѣ мизийски и тракийски едноплеменници и заживѣ съ ново национално име „българи“. Благодарение на расовото и езиковно единство на славѣнитѣ въ Мизия, Тракия и Македония, благодарение на общата имъ държава, вѣра, книжнина: общербългарското национално съзнание така закрѣпна у тѣхъ, че слѣдъ вѣковни добрувания и патила, нищо не бѣ въ сила да съкруши това съзнание; напротивъ, то стана лостъ, който подигна българщината, възроди я, като я подготви да даде най-милитѣ си жертви, за да изкупи и уздрави своята свобода. Тая българска национална свѣсть се е изказвала, въ течение на единадесетъ вѣка, въ най-разновидни прояви въ живота на македонския българинъ: въ езика, въ политическия, воененъ и общественъ животъ, въ духовното и училищно дѣло. Тия прояви сж най-явниятъ бѣлѣгъ за българщината на македонскитѣ славѣни. Ето сбитъ прѣгледъ най-главнитѣ отъ тѣзи прояви.

Български езикъ. — Езикътъ на македонскитѣ славѣни ни е познатъ въ своитѣ три главни фази: кирило-методиевска, срѣдня и нова. Кирило-методиевскиятъ езикъ е билъ южно-македонски говоръ отъ IX—X в. и е съставлялъ частъ отъ езика на така нареченитѣ български славѣни; на тоя езикъ бѣха прѣведени богослужебнитѣ книги отъ славѣнскитѣ просвѣтители. Въ ново врѣме това се приема отъ всички видни слависти, като Лескинъ, Ягичъ, Вондракъ, Соболевски, Флорински¹⁾ и др. Приема се сжщо, че срѣбно-хърватскиятъ езикъ въ онова врѣме е билъ вече обособенъ и различенъ

¹⁾ А. Leskien, *Grammatik der altpulgarischen (altkirchenslavischen) Sprache*. Heidelberg 1909, p. XII, XIX и др. V. Jagić, *Entstehungsgeschichte der kirchenslavischen Sprache*. 2-e Ausgabe, Berlin 1913, p. 270 сл., 273, 279, 280 и др. — W. Vondrák, *Altkirchenslavische Grammatik*. 2-e Auflage. Berlin 1912, p. 5 сл. — А. И. Соболевскій, *Древній церковно-славянскій языкъ*. Фонетика. Кіевъ, 1910, стр. 14. — Т. Флоринскій, *Лекції по славянскому языкознанію*. Кіевъ 1895, I ч. стр. 16.